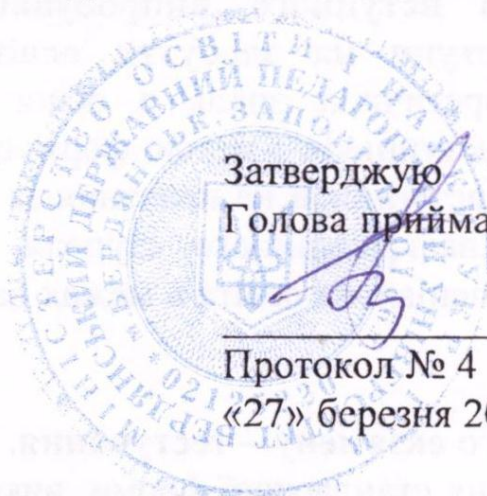

**Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Кафедра прикладної психології та логопедії**

Затверджую

Голова приймальної комісії, ректор

І. Т. Богданов

Протокол № 4

«27» березня 2019 р.

ПРОГРАМА

**фахового вступного випробування
з дисципліни
«Основи корекційної педагогіки»**

Освітній ступінь: бакалавр з нормативним терміном навчання (прийом на третій курс) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета фахового вступного випробування «Основи корекційної педагогіки» для вступу на здобуття освітнього ступеня бакалавр: з'ясувати рівень теоретичних знань з основ корекційної педагогіки та практичних навичок вступників з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного ступеня молодшого спеціаліста для спеціальностей 016 Спеціальна освіта в межах вакантних місць ліцензованого обсягу.

Форма вступного екзамену – тестування.

Тест – це завдання стандартної форми, виконання якого дає можливість виявити рівень сформованості знань, умінь, навичок.

Загальна кількість завдань тесту – 90.

Час виконання тесту – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із завдань двох форм:

1. Завдання з вибором однієї правильної відповіді (№ 1–85). Завдання складається з основи та чотирьох варіантів відповіді, з яких лише один правильний.

2. Завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю (№ 86–90).

Приклад тестового завдання

31. Складний процес перебудови функцій організму, коли є порушені або втрачені функції називається:

- 1) декомпенсація;
- 2) реабілітація;
- 3) компенсація;
- 4) адаптація.

88. Назвати категорії дітей з особливими освітніми потребами.

Перелік навчальних дисциплін, що виносяться на фахове вступне випробування для спеціальності 016 Спеціальна освіта:

Основи дефектології та логопедії.

Вимоги до відповіді вступника

Під час тестування абітурієнт повинен показати:

а) чітке знання визначень, педагогічних понять, термінів, формулювань принципів, методів, засобів, форм виховання та навчання дітей з особливими освітніми потребами;

б) вміння точно і стисло висловити думку в усній і письмовій формі;

в) наявність умінь і навичок, передбачених державними стандартами, вміння застосовувати поняття, методи і факти при розв'язуванні різних задач.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Предмет, завдання, напрями розвитку дефектології (спеціальної педагогіки)

Об'єкт, предмет, мета й завдання дефектології (спеціальної педагогіки). Категоріально-понятійний апарат дефектології (спеціальної педагогіки). Галузі дефектології (спеціальної педагогіки). Зв'язок спеціальної педагогіки з іншими науками. Становлення західноєвропейської системи допомоги особам з відхиленнями в розвитку. Розвиток радянської системи фахової освіти. Історія становлення й розвитку національних систем фахової освіти за М. Малофєєвим. Основні етапи становлення та розвитку дефектологічної науки в Україні. Загальний стан державної підтримки дітей в Україні. Концепція розвитку корекційної освіти в Україні.

Групи дітей із психофізичними порушеннями (з особливими освітніми потребами)

Варіанти дизонтогенезу за В. Лебединським. Групи дітей із психофізичними порушеннями (з особливими освітніми потребами): діти з порушеннями аналізаторів: слуху (глухі й слабочуючі) і зору (сліпі й слабозорі); розумово відсталі діти (олігофрени й дементні діти) і діти із затримкою психічного розвитку; діти з важкими порушеннями мовлення (логопати); діти з порушеннями опорно-рухової системи; діти з комбінованим дефектом; діти з перекрученим розвитком. Причини, які призводять до порушень психічного й (або) фізичного розвитку дітей.

Сучасна система спеціальних закладів для дітей з психофізичними вадами (з особливими освітніми потребами)

Дошкільна освіта дітей з особливими освітніми потребами – мережа дошкільних закладів спеціального призначення. Комплектування закладів. Освітній процес у спеціальних закладах дошкільної освіти. Шкільна система фахової освіти. Особливості застосування методів навчання й виховання в корекційно-педагогічному процесі. Форми організації спеціального навчання. Засоби навчання в системі фахової освіти. Професійна діяльність і особистість педагога системи спеціальної освіти.

Загальні питання сурдопедагогіки

Предмет, завдання та методи сурдопедагогіки. Історія розвитку поглядів на виховання та навчання дітей з вадами слуху. Система освіти осіб з дефектами слуху. Педагогічна класифікація дітей з вадами слухової функції. Причини виникнення дефектів слуху. Спеціальна освіта слабочуючих. Спеціальна освіта глухих. Педагогічна система білінгвістичний підхід у сурдопедагогіці. Педагогічна система навчання глухих на основі словесного мовлення. Верботональна система навчання дітей, що не чувають. Спеціальні

технічні засоби для глухих. Професійна освіта й соціальна адаптація осіб з порушеним слухом.

Загальні питання тифлопедагогіки

Тифлопедагогіка – як наука; об'єкт, предмет та завдання тифлопедагогіки. З історії тифлопедагогіки. Ступені порушення зору; причини й наслідки порушень зору. Організація допомоги дітям з порушеним зором в Україні. Дошкільна освіта дітей з порушеним зором. Навчання дітей з вадами зору в школі: особливості навчання сліпих і слабозорих загальноосвітнім предметам; трудова підготовка й профорієнтація в школі; виховання учнів.

Загальні основи психокорекційної педагогіки (олігофренопедагогіки)

Предмет, завдання та принципи, методи психокорекційної педагогіки (олігофренопедагогіки). Завдання спеціального дошкільного виховання та система спеціальних закладів для розумово відсталих дітей. Розумова відсталість як соціально-педагогічна проблема. Особливості фізичного та психічного розвитку розумово відсталих дітей. Освітньо-виховні заклади для розумово-відсталих дітей. Корекційно-виховна спрямованість педагогічного процесу у допоміжній школі.

Затримка психічного розвитку як педагогічна проблема

З історії навчання дітей із затримкою психічного розвитку. Причини виникнення і форми затримки психічного розвитку в дітей. Психолого-педагогічна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку. Спеціальне навчання й виховання дітей із затримкою психічного розвитку.

Спеціальна освіта осіб з порушеннями опорно-рухового апарату

Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату. Визначення, причини дитячого церебрального паралічу. Рухові та мовленнєві порушення при дитячому церебральному паралічі. Корекційна робота з дітьми дошкільного віку при ДЦП. Навчання дітей із ДЦП у спеціальних (корекційних) школах. Профорієнтація дітей із ДЦП.

Спеціальна освіта при аутизмі, аутистичних рисах особистості та дітей зі складними порушеннями розвитку

Поняття про синдром раннього дитячого аутизму й аутистичні риси особистості. Причини аутизму. Клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з раннім дитячим аутизмом. Методи й прийоми корекційної допомоги аутичній дитині. Організація корекційно-педагогічної допомоги дітям із раннім дитячим аутизмом.

Відбір дітей до спеціальних закладів

Визначення й загальна характеристика ІРЦ. Напрями діяльності (функції) ІРЦ: діагностична; консультативна й просвітницька діяльність; консультативно-методичний супровід сімей. Завдання, принципи, методи ІРЦ. Етапи діагностичного обстеження в ІРЦ. Основні методи клініко-психолого-педагогічної діагностики відхилень у розвитку дитини. (Діагностична роботи ІРЦ). Збір анамнезу й медичне обстеження. Психологічна діагностика. Педагогічне вивчення дитини.

Логопедія як спеціальна педагогічна наука

Мовленнєва норма і порушення мовлення. Логопедія як наука про порушення мовлення, про методи їхнього попередження, виявлення й усунення засобами спеціального навчання і виховання. Предмет і об'єкт логопедії. Теоретичні і практичні задачі логопедії. Взаємозв'язок логопедії з науками психолого-педагогічного, медико-біологічного і лінгвістичного циклів. Етіологія порушень мовлення. Класифікації мовленнєвих порушень: клініко-педагогічна класифікація, психолого-педагогічна класифікація.

Дислалія

Загальна характеристика вад звукової системи мови. Прості і складні дислалії. Форми дислалії – функціональна і механічна (органічна). Мета, зміст та методика обстеження дитини з дислалією. Методика логопедичного впливу при дислалії.

Ринолалія

Визначення, причини і механізм порушення при ринолалії. Форми ринолалії: відкрита, закрита, змішана. Причини та види уроджених розщелин губи, твердого і м'якого піднебіння. Вплив розщелин на загальний та мовленнєвий розвиток дітей. Система корекційної логопедичної роботи.

Дизартрія

Основні причини органічного ураження моторних структур мозку, наслідком чого є дизартрія. Патогенез та клініко-фізіологічні аспекти дизартрії. Форми дизартрії за клінічною класифікацією (в залежності від осередку ураження). Система корекційної логопедичної роботи.

Загальний недорозвиток мовлення

Загальний недорозвиток мовлення як мовленнєве порушення. Причини виникнення, клінічні види, характеристика рівнів ЗНМ. Обстеження дітей із ЗНМ. Корекційна робота із дітьми із ЗНМ.

Алалія

Визначення алалії. Причини, локалізація, механізм порушення. Система логопедичної роботи при різних формах алалії.

Афазія

Визначення афазії. Причини, локалізація, механізм порушення. Афазія як системне порушення мовленнєвої діяльності. Комплекс взаємопов'язаних мовленнєвих (порушення в лексичній, граматичній, фонетичній системі мовлення) і немовленнєвих (апраксії, агнозії) порушень. Основні форми афазій, їх характеристика. Корекційна робота при різних формах афазії.

Характеристика порушень темпу і ритму мовлення у дітей та їх корекція

Характеристика темпу і ритму мовлення у дітей та їх порушення. Браділалія, тахілалія, фізіологічні затинання, ітерації, їх причини та прояви. Обстеження дітей з порушеннями темпу мовлення. Методика корекційної роботи з усунення порушень темпу і ритму мовлення у дітей. Корекційна робота з дітьми із заїканням. Організація загального та мовленнєвого режиму в умовах родини для дитини, що заїкається.

Порушення писемного мовлення (дисграфія, дислексія). Профілактика мовленнєвих порушень

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Час виконання тестових завдань – 180 хвилин.

Екзаменаційний тест складається із 90 завдань, з яких – 85 тестів закритого типу (з альтернативними вибірковими відповідями в 4-х варіантах) та 5 тестів відкритого типу (самостійна відповідь на питання, на утворення логічних пар, на визначення термінологічних понять, написання міні-творів, есе та інших форм творчої роботи).

Від 1-го до 85-го завдання за кожну правильну відповідь нараховується 2 бала.

Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання	Кількість правильних відповідей за тестові питання	Бал за 200-бальною шкалою оцінювання
0	0	43	86
1	2	44	88
2	4	45	90
3	6	46	92
4	8	47	94
5	10	48	96
6	12	49	98
7	14	50	100
8	16	51	102
9	18	52	104
10	20	53	106
11	22	54	108
12	24	55	110
13	26	56	112
14	28	57	114
15	30	58	116
16	32	59	118
17	34	60	120
18	36	61	122
19	38	62	124
20	40	63	126
21	42	64	128
22	44	65	130
23	46	66	132
24	48	67	134
25	50	68	136
26	52	69	138
27	54	70	140

28	56	71	142
29	58	72	144
30	60	73	146
31	62	74	148
32	64	75	150
33	66	76	152
34	68	77	154
35	70	78	156
36	72	79	158
37	74	80	160
38	76	81	162
39	78	82	164
40	80	83	166
41	82	84	168
42	84	85	170

Від 86-го до 90-го завдання за кожну відповідь нараховується від 0 до 6 бала в залежності від повноти відповіді.

4,6 – 6 балів – завдання виконано повністю, відповідь обґрунтовано, висновки та пропозиції аргументовано і оформлено належним чином.

3,1 – 4,5 балів – завдання виконано повністю, але допущено незначні неточності у розрахунках або оформленні; або при належному оформленні завдання виконано не менш ніж на 80%.

1,6 – 3 балів – завдання виконано менш ніж на 60%, за умови належного оформлення; або не менш ніж на 80% якщо допущені незначні помилки у розрахунках або оформленні.

0 – 1,5 балів – завдання виконано менш ніж на 40%, без належного оформлення, зі значними помилками у розрахунках або оформленні.

Отже, за 5 тестів відкритого типу вступник може набрати від 0 до 30 балів.

Остаточна конкурсна оцінка (**КО**) за 200-бальною шкалою (від 0 до 200) формується за формулою:

$$\mathbf{КО = 3Т + ВТ},$$

де **3Т** – бали за виконання тестів закритого типу (див. таблицю); **ВТ** – бали за виконання тестів відкритого типу (від 86-го до 90-го).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кобернік Г.М. Основи дефектології / Г.М. Кобернік, В.М. Синьов. – К. : Вища школа, 1994. –135 с.
2. Конопляста С.Ю. Ринологія від А до Я: Монографія / С. Конопляста. – К. : Книга-плюс, 2015 – 312 с.
3. Липа В.А. Психологические основы педагогической коррекции / В.А. Липа. – Донецк : Лебідь, 2000. – 319 с.
4. Логопедия / Под ред. Волковой Л.С., Шаховской С.Н. – М. : Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 2006. – 680 с.
5. Логопедія. Підручник / За ред. М.К. Шеремет. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. – 776 с.
6. Логопедія. Підручник / За ред. М.К. Шеремет. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – 376 с.
7. Методы обследования речи детей / Под общей редакцией профессора Г.В. Чиркиной. – М. : АРКТИ, 2005. – 240 с.
8. Основы логопедической работы с детьми / Под общ. ред. д.п.н., проф. Г.В. Чиркиной. – М. : АРКТИ, 2005. – 240 с.
9. Рібцун Ю.В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : програмно-методичний комплекс / Ю.В. Рібцун. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 272 с.
10. Рібцун Ю.В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу / Ю. Рібцун. – Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 238 с.
11. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей / М. Савченко. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 160 с.
12. Тарасун В.В. Логодидактика. Навчальний посібник / В. Тарасун. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2011. – 392 с.
13. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ : Програмно-методичний комплекс / Л. Трофименко. – 2013. – 108 с.
14. Український дефектологічний словник / Л.В. Вавіна, А.М. Висоцька, В.В. Засенко та ін.; За ред. В.І. Бондаря. – К : Милосердя України, 2001. – 211 с.
15. Филичѐва Т.Б. Основы логопедии / Т.Б. Филичѐва, Н.А. Чевелѐва, Г.В. Чиркина. – М. : Просвещение, 1989. – 223 с.
16. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник / Шеремет М.К., Мартиненко І.В. – К. : КНТ, 2006. – 360 с.
17. Хрестоматія по логопедии Ч. 2. / Под ред. Волковой Л.С., Селивѐрстова В.И. – М. : Гуманист, 1997. – 656 с.

Інформаційні ресурси

<http://www.logoped.ru/>

<http://logopediya.com/>

<http://www.logoped.pro/>

<http://www.logoped.org/>